

DE REDACTIE PRIVAAT

BURGERLIJK WETBOEK FOR KIDS

I. Eerste uitgangspunt

Sinds een goed jaar probeer ik regelmatig om juridische principes en inzichten op een voor de niet-jurist hopelijk verstaanbare wijze op papier te zetten. Dat blijkt telkens weer een nuttige, maar niet altijd gemakkelijke, oefening te zijn. Ingewikkelde concepten of regelingen op een eenvoudige manier formuleren, zonder zodanig te gaan oversimplifiëren dat de inhoud juridisch-technisch niet meer correct is, dwingt ons om de stof heel goed te „door-denken” en te beheersen. Paradoxaal genoeg kom ik tot de vaststelling dat ik door dergelijke poging soms meer inzicht verkrijg in de materie, dan wanneer ik een uitvoerig en grondig wetenschappelijk onderbouwd artikel schrijf. Basisbegrippen en het waarom daarvan, hun onderlinge verband met en verhouding tot andere regels, simpel en precies op papier zetten; het duwt je met de neus in en op de essentie, hetgeen af en toe toch wel eens deugd doet.

De oefening om juridische regels, rechten en plichten, klaar en eenvoudig te verwoorden, is geen louter vrijblijvende *spielerei*. Het doet niet alleen deugd, het is ook noodzakelijk. Zelfs in de dagelijkse praktijk, bijvoorbeeld bij het opstellen van een contract. Recent veroordeelde een rechtbank grote bank- en verzekeringsinstellingen om hun standaardcontracten aan te passen. De rechter was van oordeel dat bepaalde clausules in een zo grote mystieke mist zijn gehuld dat geen enkele normale burger de betekenis en draagwijdte daarvan kan vatten. Daarom moeten die bedingen worden aangepast en geherformuleerd op een wijze dat elke burger begiftigd met een gemiddelde intelligentie moet snappen waarover het gaat. Juristen mogen niet, gehuld in een camouflagepak, met het uitgestreken gezicht van het gesofisticeerde beroepsjargon, overeenkomsten en documenten opmaken waarvan de techniciteit zo groot is dat een redelijk mens het niet kan begrijpen. De rechter dwingt ons om een en ander op een heldere en eenvoudige wijze te verwoorden zodat eenieder het kan begrijpen.

II. Tweede uitgangspunt

De laatste maanden heb ik menigmaal een licht opkomende ergernis moeten onderdrukken. Mijn dochter Charlotte, derde leerjaar, heeft de pech om in de klas te zitten met een meisje met een bijzonder probleem. Het kind nam immers deel aan het circus van „Eurosong for kids”. Aldus werden wij allen, zelfs in de schoolagenda, opgeroepen om via sms te stemmen voor het bewuste artiestje. Tot overmaat van ramp scoorde het klasgenootje zo goed, dat het hele gedoe weken heeft aangeslept. Gelukkig begreep Lotje vrij snel dat zij niet behoefde te insisteren om toch maar een sms te mogen verzenden. Naar verluidt, is zij, met nog een jongen, de enige die in deze op een ouderlijk veto stuitte. Een koppeltje sukkelaars, met al te strenge ouders.

De media en gefrustreerde ouders die hun eigen dromen willen realiseren via het talent van hun kinderen, brengen steeds vaker de wereld van de volwassenen tot op het niveau van de kinderen. Er zijn wedstrijden voor de schoonste baby, de mooiste kleuter, de elegantste poppemie; kinderen zijn consumenten die als een aparte marketing doelgroep worden bestookt met reclame en gadgets allerhande; de druk van de competitiesport laat zich al voelen vanaf het preminiem-niveau. De voetbalwedstrijd van de vijfjarigen van Oud-Heverlee tegen die van Tildonk kan zo in het vertroebelde hoofd van de trotse vaders al snel de dimensie van Club Brugge - AC Milan aannemen. En nu is het cultuurfenomeen van het Eurosongfestival ook nedergedaald tot in de wereld van de kinderen.

III. Pedagogisch wetboek

De stimulans om klare en verstaanbare contracten op te maken, moeten wij ook toepassen op de wetteksten. Volgens de Amerikaanse hoogleraar Mitchell Franklin moet een wetboek pedagogisch zijn en is het in navolging van de Franse encyclopedisten een „*supreme act of moral and social education of the citizen*”(1). Veel meer dan de Franse *Code Civil* bevat het Burgerlijk Wetboek van Louisiana uit 1825 en 1870 talloze niet-normatieve omschrijvingen die tot doel hebben de regels uit te leggen en te verklaren. Neem bijvoorbeeld de artikelen 1791 en 1792 van de versie uit 1825 omtrent het begrip toestemming.

---

(1) „Law, Morals and Social Life”, *Tulane L. Rev.* 1956-1957, 466.

„When the parties have the legal capacity to form a contract, the next requisite to its validity is their consent. This being a mere operation of the mind, can have no effect, unless it be evinced in some manner that shall cause it to be understood by the other parties to the contract. To prevent error in this essential point, the law establishes, by certain rules adapted to the nature of the contract, what circumstances shall be evidence of such assent; and how such circumstances shall be proved: these come within the purview of the law of evidence”.

„As there must be two parties at least to every contract, so there must be something proposed by one and accepted and agreed to by another to form the matter of such contract; the will of both parties must unite on the same point”.

In zijn nog te verschijnen bijdrage „The Pedagogical Code” betoogt Michael McAuley dat een Burgerlijk Wetboek doctrinaire uitleg moet bevatten die de principes en regels in hun context plaatsen. De burger heeft immers geen toegang tot commentaren en doctrine. En zelfs als dat al het geval zou zijn, dan nog zou hij niet moeten worden verplicht om buiten het wetboek te gaan zoeken voor commentaar. Het wetboek moet in dat opzicht „*self-sufficient*” zijn. Een pedagogisch wetboek moet op een duidelijke wijze informatie overbrengen van de wetgever naar de burger. Aldus wordt er gepleit voor een uitgebreid wetboek met zoveel artikelen als nodig om de regels en beginselen bij de gewone mensen over te brengen.

Waar de rechter bij ons, zoals hoger vermeld, aanstalten lijkt te maken met een terechte bekommernis om duidelijke en begrijpelijke contracten te eisen, ter bescherming van de gewone burger, is dit niet zo voor onze wetgever. Die durft wel eens in een wet bepalen dat de notaris in zijn akte in vette lettertekens en in een ander lettertype deze of gene wettekst moet opnemen, zodat de burger er niet naast kan kijken dat dat in de wet staat. Doch wat baat dit als de wettekst die vet en opvallend in het oog springt, ingewikkeld en onbegrijpbaar is? Onze wetgever kan inderdaad bezwaarlijk worden verweten nodeloos veel tijd en energie te besteden aan het klaar en duidelijk formuleren van wettelijke bepalingen. Een goede en heldere stijl, laat staan een streven naar begrijpbaarheid voor een gemiddelde burger, is een doelstelling die de Belgische wetgever ten onrechte totaal niet interesseert. Verandering is hier dringend nodig.

IV. Burgerlijk Wetboek for Kids

Laat ons nog een stap verder gaan. In de plaats van de onzin van „*Eurosong for kids*” zouden wij beter werk maken van een „Burgerlijk Wetboek for Kids”.

Laat ons proberen om bepaalde hoofdstukken of afdelingen van het Burgerlijk Wetboek op een plezierige manier te vertalen naar kinderen. Wij kunnen daarbij gebruik maken van tekeningen, foto's, verhaaltjes, statistieken, grafieken, sprookjes, rebusen en nog veel meer. Zelf begin ik er volgend jaar aan, zowel voor contractenrecht als familie- en familiaal vermogensrecht. Experimenten in Amerikaanse Law Schools, met name voor het vak *property law*, zijn bijzonder succesvol gebleken.

Bij mijn kinderen heb ik het al geprobeerd met onder meer de onherroepelijkheid van de schenking, het begrip faillissement, het duo aanbod en aanvaarding. Ook bemiddeling is al aan bod gekomen, maar dat doet een ouder sowieso elke dag vrij spontaan.

De artiesten onder u durf ik dan ook oproepen om een poging te doen. Kies uw favoriete wettelijke bepaling en probeer die op een voor kinderen verstaanbare wijze te formuleren of te illustreren. U zal verstandig staan van het nut van de oefening. Door aan een zesjarige te proberen uit te leggen wat de essentie is van de ontbinding van een overeenkomst, moet u echt wel over een en ander nadenken. Dat is ook de bedoeling van het Burgerlijk Wetboek for Kids. Niet alleen de kinderen zullen er iets aan hebben, en veel vroeger en leuker dan anders in contact komen met het recht als systeem, maar u ook, misschien nog veel meer dan de kinderen.

Het zou mooi zijn als wij volgend jaar, ter ere van tweehonderd jaar Burgerlijk Wetboek, ook een aantal bepalingen uit dit wetboek aan onze kinderen kunnen voorleggen, uitgelegd op een manier die bij hun leefwereld aansluit.

Ik houd mij warm aanbevolen om kennis te mogen nemen van het resultaat van uw creativiteit.

Alain VERBEKE